

Володимир АНДРІЙЧУК.

Голгофа Віталія Сагайдаківського

В 2003 році Віталію Єпіфановичу Сагайдаківському виповнилося б 100 років. В його рідному селі Малинівці (колишній Коростятин) про такого ніхто нічого не знає, навіть старожили знижують плечима. І все ж була така людина, яка протягом 50 років пасторської діяльності на території України, Польщі, Австрії, Канади боролася за Єдину Православну церкву, відстоювала свою точку зору...

... Народився Віталій Сагайдаківський 27 травня 1903 року в Коростятині, в хат свого дідуся по матері Івана Івановича Тарнавського і бабусі Васси. Батько Єпіфан Іванович закінчив Клеванську духовну школу, мати Олена Іванівна — Корецьку жіночу.

В кінці 1903 року батько став дяком Симонівської парафії і книговодом Господарчого Кооперативного Банку. Тут, у Симонові, і виростав Віталій. Сім'я жила у просторій дяківській хаті. Напрямок його життя в дитинстві зумовлювали два впливи: релігія і природа. Тим більше, що мати була людиною набожною і піклувалася про родину, де крім Віталія виховувалося ще п'ятеро дітей. В шість років хлопець вже вчився в Симонівській церковно-парафіяльній школі і добре підготувався завдяки отцю П. Маркевичу та вчителю Ю. Лотоцькому до вступу в Клеванську духовну школу, підготовчий клас якої згодом закінчив з відзнакою.

Перша світова війна перервала всі плани. Батька мобілізували в армію і сім'я залишає Симонів, де прожила 11 років.

В жовтні 1914-го Віталій з матір'ю їде в Кременець до преосвященного єпископа Діонісія. Владика уважно їх вислухав і призначив хлопця виконувати обов'язки дяка в селі Мощаниця Острозького району. Тут він керував і церковним хором у складі 25 чоловік. І це в 13 років! Але недовго жили тут. Фронт наближався і Сагайдаківські змушені були виїхати на схід, в Полтавську область. Подальше, якщо коротко, життя Віталія проходило в духовному напрямку: послушник монастиря, учень Лубенської духовної школи, семінарія... А згодом знову переїзд сім'ї на Рівненщину. Саме тут Віталій знайшов собі пару — дочку отця Уповича Віру, тринадцяту дитину своїх батьків. І вже після того, як одержав сан священника, починається його голгофа — подвижницьке і страдницьке життя, сповнене героїзму і драматизму.

В березні 1927 року Сагайдаківського призначають священником Свято-Миколаївської церкви в селі Застав'я нинішнього Корецького району, яка була приписана до складу Межиріцької церкви. Довголітній настоятель Межиріцько-Заставської парафії отець Шумський відправляв недільні богослужіння за чергою, а в усі інші свята вони відбувалися в Межирічах. Це викликало велику ворожнечу між парафіянами. Одні вважали себе міськими і зверхньо ставилися до сільських. А тут ще й в церквах стало тісно. Взаємовідносини між двома громадами погіршувалися і заставці дійшли висновку, що слід поділити парафію і мати окремого священника. Садиба ж Межиріцької церкви — парафіяльний дім, земля — знаходиться при Заставській церкві, в центрі села. І ось заставці почали рішуче діяти, побувавши в консисторії Кременця та в митрополії у Варшаві з вимогою про призначення окремого священника в Застав'ї і Дивні. Спочатку польська влада ігнорувала таку думку, але згодом згодилася на пропозицію заставців. Отець Шумський виділив для сім'ї Сагайдаківського три кімнати з кухнею та окремим ходом.

Приїхавши до села, Віталій був дуже здивований. Біля церкви і на подвір'ї отця Шумського багатолюдно, велике напруження. Зустрів Сагайдаківського солтис Застав'я Юхим Мосійчук, поздоровив і привітав з прибуттям на парафію.

— Ми підготували вам до життя приміщення, — сказав він, — повішали замки. Але межирічани їх повідривали і замінили своїми. Ми їх повідривали і внесли ваші речі. Однак церковні братчики Межиріцької церкви разом зі старостою в кількості до 150 чоловік знову зірвали замки і почали викидати ваші речі. Церковний сторож вдарив у дзвін, зібралися люди і почалася бійка. Зброєю служила купа дров. З обох сторін є поранені, окремі навіть дуже. З'явилась поліція. Отож багато потерпілих потрапило в лікарню, а дехто — в поліцію.

Ось так розпочиналася кар'єра священослужителя Сагайдаківського в Застав'ї.

Зразу ж по Водохрещах 208 чоловік з Межиріч і Застав'я були викликані в суд Рівного. Разом з ними був і свідок отець Віталій. По дорозі біля однієї корчми 22 саней зупинилося і в самій харчевні між представниками обох парафій відбулася «мирова». Колишні вороги віталися між собою, обнімалися. Після цього санна колона вирушила до Рівного. Суд тривав 10 хвилин, бо отець Віталій розповів про перемиріння. Всіх оштрафували по 3 злотих: межирічан — на заставську церкву, заставців — на межиріцьку. Додому всі верталися дружно, без ненависті, зовсім іншими людьми. А отець заслужив високий авторитет серед парафіян...

В 1929 році Сагайдаківський одержує телеграму від митрополита Варшавського і всієї Польщі Діонісія: «Прошу відбутися до с. Жабче Луцького повіту і зайняти там становище настоятеля парафії».

(Далі буде).